

Specializarea judecătorului. Criteriile avute în vedere pentru stabilirea judecătorilor din cadrul secțiilor judecătorei. Act administrativ. Anularea hotărârii colegiului de conducere.

Curtea de Apel Constanța - Secția Comercială, Maritimă și Fluvială, Contencios Administrativ și Fiscal, decizia civilă nr.35/CA/02 februarie 2009, dosar nr. 1319/89/2007.

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Iași sub nr. 1570/99/2007, trimisă spre soluționare Tribunalului Vaslui, sub nr. 1319/89/2007, reclamanta Toderică Camelia a chemat în judecată pe pârâții Tribunalul Iași, Judecătoria Iași, Președintele Judecătorei Iași și Colegiul de Conducere al judecătorei Iași, solicitând anularea parțială a Hotărârii nr. 4/14.02.2007 a Colegiului de Conducere al Judecătorei Iași, prin înlăturarea dispoziției de trecere a reclamantei din componența secției penale a judecătorei în componența secției civile a aceleiași instanțe, anularea parțială a ordinului de serviciu pentru anul 2007, suspendarea executării celor două acte administrative.

Motivând acțiunea, reclamanta a susținut că cele două acte au fost emise cu încălcarea prevederilor art. 41 alin. 2 din Legea nr. 304/2004, în sensul că autorii acestora au înlocuit criteriul specializării judecătorului cu unul propriu constând în vechimea judecătorului raportată la prevederile legale referitoare la promovarea magistraților din Legea nr. 303/2004, adăugând astfel în mod nepermis la lege.

Prin conceptul specializarea judecătorului, susține reclamanta că se înțelege însumarea cumulativă a numărului de cauze soluționate exclusiv într-o anumite materie, casarea, legalitatea și redactarea hotărârilor, desfășurarea activității de magistrat într-un anumite domeniu și participarea acestuia la cursurile de formare, profesională, seminarii sau studii postuniversitare cu specializarea într-un anumite domeniu.

Definirea conceptului de specializare a judecătorului trebuia făcută în raport de dispozițiile art. 37 alin. 4, 39 alin. 1, 46 alin. 2 lit. a din Legea nr. 303/2004, iar în ceea ce o privește pe reclamantă, din actele depuse la

dosar rezultă că a avut o activitate practică de magistrat și a participat la cursuri de perfecționare și specializare, exclusiv în domeniul dreptului penal, ceea ce nu o recomandă pentru trecerea la Secția civilă a judecătorei.

Reclamanta mai arată că la adoptarea celor două acte administrative nu s-a avut în vedere faptul că la Judecătoria Iași există magistrați cu dublă specializare, civilă și penală. Totodată, ulterior mutării sale la secția civilă cu motivația volumului de muncă în cadrul acestei secții, trei magistrați ai secției civile au fost detașați la Tribunalul Iași.

Prin sentința civilă nr. 101/31.03.2008, Tribunalul Vaslui a respins excepțiile lipsei de interes și de obiect și a admis cererea reclamantei cu consecința anulării în parte a Hotărârii nr. 4 din 14.02.2007 a Colegiului de Conducere al Judecătorei Iași și a ordinului de serviciu pentru anul 2007, cu privire la trecerea magistratului Toderică Camelia din componența secției penale în componența secției civile.

S-a reținut că hotărârea nr. 4 din 14.02.2007 emisă de Colegiul de conducere al Judecătorei Iași este nelegală.

Pentru a pronunța această hotărâre, Colegiul a avut în vedere crearea a patru posturi de judecător la Secția civilă, în raport de volumul de activitate al acestei secții cu mult mai mare decât al Secției penale.

Criteriul avut în vedere de colegiu pentru selectarea celor patru judecători care urmau a fi mutați, chiar dacă nu îl indică expres, a fost cel prevăzut de art. 41 alin.2 din Legea nr. 304/2004 și anume specializarea judecătorului.

În interpretarea locuțiunii *specializarea judecătorului*, colegiul a constatat că are o problemă de drept legată de interpretarea legii, în sensul că expresia de mai sus nu este definită de nici o lege în vigoare și că, din acest motiv, se impune stabilirea unor criterii de către colegiu.

Președintele Judecătorei a propus ca interpretarea sintagmei juridice amintite să fie

stabilită, prin analogie cu vechimea în funcția de judecător și respectiv de judecător în Secția penală, prin coroborare cu dispozițiile Regulamentului de promovare în funcții de execuție și de conducere ale judecătorilor și procurorilor.

Urmare a acestei propuneri, Colegiul a adoptat criteriul vechimii în funcția de judecător ca element de selecție a celor patru judecători și astfel a fost nominalizată și votată pentru mutare și reclamanta, aceasta având cea mai mică vechime în cadrul Secției penale.

Reclamanta a combătut acest mod de interpretare a legii prin argumentele juridice redată în plângerea prealabilă, motivarea acțiunii cât și concluziile scrise.

Consiliul Superior al Magistraturii, abilitat cu puterea de a-și spune punctul de vedere în problemele de drept controversate (art. 67 pct. 1 lit. f din Hotărârea Plenului C.S.M. nr. 326/2004) prin nota nr. 4953/DRUO/04.05.2007, în legătură cu noțiunea de specializare teoretică a magistratului susține că, potrivit art. 37 alin. 1 din Legea nr. 303/2004, însumează activitățile de formare profesională continuă a acestora în raport de necesitatea specializării lor, într-o anumită materie, domeniu sau ramură a dreptului, precum și specializarea prin studiu individual, susținerea unor referate sau lucrări în congrese, seminarii, articole, studii sau alte forme de dezbateri științifice.

Totodată, conceptul înglobează și specializarea practică, constând în desfășurarea activității într-o anumită secție sau domeniu al dreptului.

Tribunalul Vaslui apreciază că art. 41 alin. 2 din Legea nr. 304/2004, într-o interpretare sistematică ținând seama de legăturile sale cu dispoziții legale, care fac referire la acest concept, din Legile nr. 304/2004, nr. 303/2004, nr.317/2004 și Hotărârea nr. 387/2005 pentru aprobarea Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești, distinge două componente ale specializării judecătorului și anume una teoretică și alta practică.

Componenta teoretică a instituției juridice a specializării judecătorului este conturată, în mod precis, de conceptul formării profesionale a judecătorului în conformitate cu prevederile art. 35 alin.1, 37 alin.1, 37 alin. 4, 39 alin. 1, și 46 alin.1 din Legea nr. 303/2004, art. 36 alin.1 lit. c și 40 lit. e din Legea nr. 317/2004 și art. 5 lit. c din Hotărârea nr. 387/2005 privind aprobarea

Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești.

Componenta practică a conceptului juridic este concretizată de dispozițiile art. 39 alin. 1 și 2 și 41 alin. 2 din Legea nr. 304/2004, care prevede înființarea secțiilor de specialitate la instanțe sau complete specializate, cum ar fi cele pentru minori și familie, tribunale specializate (art. 2 alin. 1 și 4 din Regulamentul de ordine interioară), judecătorii desemnați sau delegați cu atribuții privind activitatea compartimentelor executări penale; art. 27 din Regulament) judecătorii cu atribuții privind activitatea de executări civile (art. 28 același regulament) judecătorii cu atribuții privind analiza practicii instanțelor de control judiciar (art. 29) cei cu atribuții privind soluționarea cererilor privind cetățenia română (art. 30, regulament) judecătorii cu atribuții la Oficiul Registrului Comerțului (art.30, regulament) judecătorii sindici (art. 32), judecătorul desemnat cu aplicarea apostilei (art. 34) etc.

Interpretarea literal-restrictivă și prin analogie a textului de mai sus, propusă de autorii hotărârii, nu poate fi primită de Tribunal, deoarece nu corespunde spiritului și literei art. 41 alin. 2 din Legea nr. 304/2004, deoarece vechimea poate fi un element de stabilirea gradului de specializare a unui magistrat, dar nu este singurul și nu întotdeauna acesta este esențial sau determinant în acest sens.

Dacă interpretarea autorilor hotărârii ar fi fost cea corectă, atunci, legiuitorul ar fi trebuit ca în art. 41 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 să înlocuiască conceptul de specializare a judecătorului cu cel de vechime a acestuia, dar, nefăcând acest lucru, interpretul legii trebuie să-i caute sensul exact în raport de celelalte reglementări din domeniu.

Din acest punct de vedere, hotărârea atacată este nelegală, deoarece a aplicat prevederile art. 41 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 într-o altă formă decât rezultă că acestea sunt reglementate potrivit normelor legale care îi definesc, conținutul și care au fost indicate de tribunal mai sus.

Hotărârea atacată este nelegală și pentru faptul că a soluționat așa-zisa problemă de drept, decurgând din interpretarea art. 41 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 într-un alt cadru legal decât cel impus de art. 49 alin. 1 din Legea nr. 304/2004, intrând în atribuțiile Adunării generale a judecătorilor prevăzute de art. 51 lit.c din aceeași lege, care dă în puterea acestui for de conducere dezbaterile problemelor de drept.

Prin urmare, rezoluția hotărârii, indiferent că aceasta a făcut o corectă sau greșită interpretare a art. 41 alin. 2 din Legea nr. 304/2004, reprezintă un abuz de drept, care se sancționează cu anularea actului administrativ astfel emis.

Colegiul de conducere al instanței are, potrivit art. 22 alin. 1 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor, obligația managerială de a dezbate problemele generale de conducere ale instanței și de a adopta hotărâri care să asigure buna organizare și funcționare a acesteia, dar și aceste prevederi legale au fost încălcate cu ocazia emiterii hotărârii atacate, prin aceea că, în loc să rezolve, interesul prioritar al Secției civile a instanței, de a ocupa posturile nou create cu magistrații având cel mai mare grad de specializare în domeniul dreptului civil și care se găseau la secția penală, a procedat total nepermis, mutând judecătorii cu cea mai mică vechime în Secția penală și care, logic, puteau să aibă și cel mai mic grad de specializare în domeniul dreptului civil.

Procedând în modul de mai sus, autorii hotărârii au riscat interesele activității Secției civile a instanței de a-și realiza sarcinile (art. 2 alin. 1 și alin. 2 din Legea nr. 304/2004) prin aceea că au propus, în fapt, un experiment judiciar prin mutarea magistraților cu cea mai mică vechime în Secția penală, în loc de a selecta pe primii patru magistrați cu gradul cel mai ridicat de specializare în domeniul dreptului civil și care funcționau în cadrul Secției penale, aceștia existând, după cum precizează pârâții, în sensul că până în anul 2005 când s-au înființat secțiile de specialitate ale instanței, repartitia cauzelor pe complete s-a făcut în mod eterogen sub aspectul naturii civile ori penale ale acestora.

Dar, hotărârea atacată a contravenit și normelor juridice, citate mai sus, care obligau la respectarea continuității completelor de judecată în funcție de specializarea judecătorilor iar nu altfel, vătămând în același timp și interesele profesionale ale reclamantei legate de formare și continuare a carierei sale profesionale, exclusiv în domeniul dreptului penal.

Pentru aceste multiple încălcări de legi, hotărârea atacată este nelegală, astfel că în baza art. 1 și 18 din Legea nr. 554/2004 va fi anulată.

Soluția a fost atacată cu recurs de către pârâți, recurs înregistrat pe rolul Curții de Apel Iași.

Recurenții președintele Judecătoriei Iași, Judecătoria Iași și Colegiul de Conducere al Judecătoriei au invocat prin motivele de recurs următoarele aspecte:

1. Instanța de fond a pronunțat hotărârea cu încălcarea competenței altei instanțe, respectiv a înaltei Curți de Casație și Justiție. Recurenții susțin că înalta Curte de Casație și Justiție este competentă în soluționarea litigiului potrivit art. 20 alin. 1 din Regulamentul de Organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, raportat la art. 35 din legea nr.317/2004.

Astfel, hotărârea atacată a vizat cariera reclamantei, Consiliul Superior al Magistraturii având atribuții cu privire la cariera judecătorilor, conform textelor de lege amintite. În acest sens sunt și prevederile art. 5 alin. 2 din Legea nr. 554/2004, potrivit cu care „nu pot fi atacate pe calea contenciosului administrativ actele administrative pentru modificarea sau desființarea cărora se prevede, prin lege organică, o altă procedură judiciară”.

2. În mod greșit, au fost respinse excepțiile lipsei de interes și de obiect în condițiile în care reclamanta a fost mutată înapoi la secția penală.

În legătură cu acest aspect, cererea reclamantei de constatare că perioada în care a funcționat în cadrul secției civile nu reprezintă specializare în această materie reprezintă o completare a acțiunii ce nu poate fi primită, fiind făcută după prima zi de înfățișare. Prin raportare la această cerere, în motivarea excepțiilor, instanța s-a pronunțat asupra a ceea ce nu s-a cerut. În plus, excepția lipsei de interes este nemotivată, instanța preluând doar susținerile reclamantei și definiția interesului.

3. Cu privire la fondul cauzei se susține că la adoptarea hotărârii atacate au fost respectate prevederile legale, Colegiul de conducere fiind obligat să țină seama de interesele profesionale ale tuturor magistraților. Faptul că un judecător este specializat într-o anumită materie nu îl exonerează de obligația sa generală și imperativă de a-și îmbunătăți pregătirea, în general. De asemenea, vechimea în profesie și în specializare a tuturor magistraților secției penale a Judecătoriei Iași sunt superioare vechimii în profesie și specializare a reclamantei. Mutarea reclamantei a fost determinată de scăderea accentuată a volumului de activitate în secția penală care a determinat o nouă evaluare a situației.

Conceptul de „specializare” nu a fost definit de nici un text de lege, astfel că în speță au fost avute în primul rând realitățile practice din cadrul Judecătoriei Iași, respectiv faptul că toți magistrații din cadrul secției penale se aflau pe poziții de egalitate și că singurul criteriu care îi

diferența era vechimea în cadrul profesiei și a specializării penale. Nu intra în atribuțiile Adunării generale a judecătorilor analiza conceptului de „specializare”.

Ca urmare a admiterii cererii de strămutare formulată de către intimată, prin încheierea nr. 3159/26.09.2008 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, cauza a fost scoasă de pe rolul Curții de Apel Iași și înaintată Curții de Apel Constanța unde a fost înregistrată sub numărul 1319/89/2007.

Prin înscrisul depus la data de 26.01.2009 recurenții președintele Judecătoriei Iași, Judecătoria Iași și Colegiul de Conducere al Judecătoriei Iași au invocat excepția de nelegalitate a Hotărârii C.S.M. nr. 5/08.01.2007.

Hotărârea nr. 5/2007 a Plenului C.S.M. privește plângerea doamnei judecător TAM (judecător la Judecătoria Slatina) împotriva unei hotărâri a colegiului de conducere al judecătoriei unde funcționa, ce viza desemnarea judecătorilor propuși pentru acordarea Diplomei „Meritul Judiciar”.

Hotărârea C.S.M. a reținut inadmisibilitatea plângerii, față de lipsa competenței Consiliului Superior al Magistraturii de a soluționa astfel de contestații.

Potrivit art. 4 alin. 1 din Legea nr. 554/2004, „legalitatea unui act administrativ unilateral cu caracter individual, indiferent de data emiterii acestuia, poate fi cercetată oricând în cadrul unui proces, pe cale de excepție, din oficiu sau la cererea părții interesate. În acest caz, instanța, constatând că de actul administrativ depinde soluționarea litigiului pe fond, sesizează, prin încheiere motivată, instanța de contencios administrativ competentă și suspendă cauza, încheierea de sesizare a instanței de contencios administrativ nu este supusă niciunei căi de atac, iar încheierea prin care se respinge cererea de sesizare poate fi atacată odată cu fondul. Suspendarea cauzei nu se dispune în ipoteza în care instanța în fața căreia s-a ridicat excepția de nelegalitate este instanța de contencios administrativ competentă să o soluționeze”.

În consecință, pentru a fi analizată o excepție de nelegalitate de către instanța competentă, este necesar ca soluționarea cauzei să depindă de actul administrativ a cărui nelegalitate se invocă. În practică, astfel de situații se ivesc atunci când actul atacat este emis în baza actului administrativ a cărei nelegalitate se invocă (ex.: procesele-verbale de contravenție încheiate în baza unei hotărâri a consiliului local).

Situația din speță nu are nici o legătură cu textul legal, pentru următoarele motive: recurenții urmăresc desființarea unei hotărâri judecătorești. Hotărârea C.S.M. nr. 5/2007 nu a stat la baza hotărârii colegiului de conducere atacată în cauză, ci a fost amintită ca jurisprudență în motivarea competenței instanței de contencios administrativ. Este absolut inutil, dat fiind calitatea părților în proces, să fie explicate modalitățile în care poate fi atacată o hotărâre judecătorească și care sunt motivele care pot fi invocate în sprijinul unei cereri de recurs.

Declararea ca nelegală a unei soluții de speță, amintită de către prima instanță, nu poate avea nici un efect asupra unei hotărâri judecătorești.

Pentru aceste considerente excepția de nelegalitate a hotărârii C.S.M. nr. 5/2007 a fost respinsă.

Potrivit art. 25 alin. 8, 9 și 10 din Hotărârea C.S.M. nr. 387/2005 privind Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești “Colegiul de conducere adoptă hotărâri cu votul majorității membrilor săi. Dezbaterile și hotărârile colegiului de conducere se consemnează într-un proces-verbal, încheiat de secretariatul colegiului și semnat de toți membrii săi. Hotărârile colegiului de conducere se aduc la cunoștință celor interesați. Procesele-verbale încheiate potrivit alin. (3) se păstrează într-o mapă specială de către primul-grefier sau, după caz, de grefierul șef al instanței ori de grefierul desemnat de președinte”.

Se constată că legea nu prevede modalitatea de atacare a hotărârilor colegiilor de conducere. Textul art. 35 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, invocat de recurenți, potrivit cu care “Plenul Consiliului Superior al Magistraturii are următoarele atribuții referitoare la cariera judecătorilor și procurorilor: a) propune Președintelui României numirea în funcție și eliberarea din funcție a judecătorilor și a procurorilor, cu excepția celor stagiați; b) numește judecătorii stagiați și procurorii stagiați, pe baza rezultatelor obținute la examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii; c) dispune promovarea judecătorilor și a procurorilor; d) eliberează din funcție judecătorii stagiați și procurorii stagiați; e) propune Președintelui României conferirea de distincții pentru judecători și procurori, în condițiile legii; f) îndeplinește orice alte atribuții stabilite prin lege sau regulament” nu are nici o legătură cu speța,

obiectul acesteia fiind anularea unei hotărâri a Colegiului de Conducere emisă pentru îndeplinirea atribuțiilor prevăzute de art. 22 alin. 2 din hotărârea C.S.M. nr. 387/2005 și nu anularea unei hotărâri a Consiliului Superior al Magistraturii prin care au fost îndeplinite atribuțiile prevăzute de art. 35 mai sus citat. De altfel, o simplă parcurgere a atribuțiilor C.S.M. clarifică care este competența acestuia în ceea ce privește cariera judecătorilor și procurorilor, printre atribuțiile enumerate nefiind și repartizarea judecătorilor pe secții. Această atribuție aparține Colegiului de Conducere, potrivit art. 22 alin. 2 lit. b) din HCSM nr. 387/2005, așa cum s-a arătat deja, legea neindicând o cale și o procedură de atac.

În lipsa unor prevederi exprese în ceea ce privește calea de atac împotriva hotărârilor colegiilor de conducere și instanța competentă, devin aplicabile prevederile comune în materie, în funcție de natura actului, respectiv Legea nr. 554/2004.

Potrivit art. 2 alin. 1 lit. c din Legea contenciosului administrativ, este act administrativ - actul unilateral cu caracter individual sau normativ emis de o autoritate publică, în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, care dă naștere, modifică sau stinge raporturi juridice; sunt asimilate actelor administrative, în sensul prezentei legi, și contractele încheiate de autoritățile publice care au ca obiect punerea în valoare a bunurilor proprietate publică, executarea lucrărilor de interes public, prestarea serviciilor publice, achizițiile publice; prin legi speciale pot fi prevăzute și alte categorii de contracte administrative supuse competenței instanțelor de contencios administrativ". Hotărârea colegiului de conducere se încadrează în această noțiune, în acest sens fiind și practica constantă a instanțelor judecătorești.

Pentru aceste considerente nu poate fi reținută competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, aceasta judecând, cum și recurenții au remarcat, calea de atac împotriva hotărârilor C.S.M. și nu ale colegiilor de conducere.

În ceea ce privește criteriile avute în vedere pentru stabilirea judecătorilor din cadrul secției penale care se vor muta în cadrul secției civile, recurenții nu contestă că potrivit art. 41 alin. 2 din Legea nr.304/2004, "componenta secțiilor și completurilor specializate se stabilește de colegiul de conducere al instanței, în raport cu volumul de activitate, ținându-se seama de specializarea judecătorului".

Prin motivele de recurs se arată însă că, în cadrul secției penale nu exista nici un judecător cu specializare în materie civilă, astfel că reclamanta a fost aleasă ținându-se cont de vechimea cea mai mică în profesie și în specializare, respectându-se astfel interesele profesionale ale tuturor magistraților.

Prin probele existente la dosar, reclamanta a dovedit, conform art. 1169 din Codul civil, existența unei specializări exclusive în materie penală. Desigur, în cazul în care toți magistrații din componenta secției penale aveau o specializare exclusivă în materie penală, deveneau aplicabile alte criterii, printre care și vechimea în specializare sau în profesie.

Recurenții nu au făcut însă dovada celor afirmate, respectiv nu au dovedit pentru fiecare judecător al secției penale evoluția profesională, de la intrarea în magistratură și până la pronunțarea hotărârii atacate, domenii în care și-au desfășurat activitatea, tipul de seminarii la care au participat (respectiv dacă acestea sunt exclusiv în materie penală sau și în alte domenii), cursuri postuniversitare și masterate absolvite, numai în acest mod putând justifica depășirea criteriului impus de lege.

Pentru aceste considerente, recursul a fost respins ca nefondat.